

Societat | | Actualitzat el 31/01/2018 a les 14:03

Mn. Joan: «Aquest país, que tant presumeix de ser democràtic, a vegades em recorda Ruanda»

Jean Hakolimana, l'encarregat d'escriure el discurs del Rei Baltasar a la cavalcada de Manresa, fa de capellà a Catalunya des del 2008 i aquest estiu passat va entomar les regnes de la rectoria de la basílica de la Seu

Jean Hakolimana (mossèn Joan) davant la parròquia de la Seu de Manresa | AFT

Està a punt de fer 44 anys i quan en tenia 32 va marxar del seu país, Ruanda, per venir a fer de capellà a Catalunya, entrant a formar part de la diòcesi de Vic. Havent passat per les parròquies de Santpedor i Sant Vicenç de Castellet, aquest estiu va ser nomenat rector de la Seu de Manresa, després que [mossèn Boqueras](#) renunciés al càrrec que havia ostentat durant 7 anys.

Amb una clara vocació de "servir aquells que ho necessitin", Jean Hakolimana (conegut popularment amb el nom de mossèn Joan), parla del "repte" que suposa gestionar un equipament com la Seu, així com també del seu passat a Ruanda i de [la polèmica que va despertar el seu discurs durant la Cavalcada de Reis la capital del Bages](#).

Quan vas tenir clar que volies ser capellà?

Jo vinc d'una família que per part de pare són musulmans, i per part materna, cristians. Vaig anar a una escola religiosa i crec que la meva primera conversió va ser filosòfica.

Què vols dir?

Que quan vaig veure que realment valia la pena predicar la paraula de Jesús va ser quan vaig entendre el plantejament que fa de la vida a l'Evangeli.

Com és que havent-hi dues religions diferents a casa et vas decantar per la cristiana?

El meu pare va morir quan jo tenia 2 anys. Per tant, no vaig conèixer-hi quan em vaig fer tots aquests plantejaments.

I un cop vas acabar l'escola, què vas fer?

Quan vaig acabar la primària vaig fer una prova per entrar al seminari menor, que seria l'equivalent de l'ESO aquí. I hi vaig entrar. Quan vaig acabar-lo, tenia l'opció de continuar formant-me o deixar-ho allà. Vaig optar per seguir i vaig entrar al seminari major, que seria com la universitat.

Llavors vas començar a exercir de capellà.

Sí. El primer lloc on em van ordenar va ser en una petita parròquia de Ruanda. Vuit mesos després em van traslladar a una ciutat de l'est. Allà em cuidava de la parròquia, però també de les presons.

De les presons?

Era l'any 2000. Encara arrossegàvem les conseqüències del genocidi del 1994. I les presons estaven plenes. A vessar. Allà vaig estar-hi treballant 6 anys.

[blockquote]«Va ser allà, a les presons [de Ruanda], on vaig reafirmar la meua fe. Vaig entrar-hi a treballar sent creient, i vaig sortir-ne cristià»[/blockquote]

Ostres. Quina experiència.

Sí. Em va marcar molt. De fet va ser allà, a les presons, on vaig reafirmar la meua fe. Vaig entrar-hi a treballar sent creient, i vaig sortir-ne cristià, perquè vaig comprovar que allò que jo intuïa, teòricament, que l'Evangeli era un plantejament de la vida que podia ajudar, vaig veure, amb casos concrets, com ajudava la gent a tirar endavant en una situació pitjor que extrema. Una situació que aquí no ens podem ni imaginar.

Les presons, allà, deuen ser molt diferents que les d'aquí.

Molt. Quan aquí parlem de la presó, tenim una idea que no té res a veure amb el que es vivia a les presons d'allà. Vaig veure com la gent, amb la fe, tirava endavant i afrontava situacions que no puc ni descriure. N'he après molt, dels presos.

Quina era, la teua feina amb ells?

Aquí equivaldria a la suma d'un capellà, d'una entitat social com Càritas, d'una escola i d'un mediador social. Per exemple, hi havia gent que confessava que havia matat algú. Llavors jo havia d'intentar contactar amb la família de la víctima per si es podia fer un procés de demanar perdó i, així, ajudar a reconstruir el teixit social. O bé, hi havia algú que era de la zona X, que el van enxampar un dia i el van posar en una presó de la zona Y, a molts quilòmetres de casa seva. Jo contactava amb la seva família per informar-los que estava bé però que l'havien engarjolat.

Clar, comunicar-se allà devia ser una odissea...

La comunicació, efectivament, no era com aquí, que es poden agafar trens, autobusos, el cotxe, un taxi... Si havien empresonat algú a molts quilòmetres de casa, la família, com que no ho sabien, el donaven per mort.

[blockquote]«Després del genocidi del 1994 les coses no es feien [a Ruanda] com es fan aquí, que et jutgen i et pots defensar»[/blockquote]

Suposo que moltes condemnes eren injustes.

Després del genocidi del 1994 les coses no es feien com es fan aquí, que et jutgen i et pots defensar. Allà la gent s'acusava per ximpleries. Podien tancar gent a la presó pel simple fet que algú l'havia delatat perquè no li queia bé o perquè s'havien tingut discrepàncies amb unes terres.

I després d'aquests 6 anys ja vas venir cap a Catalunya?

Encara no. Vaig ser, durant gairebé dos cursos, cap d'estudis d'una escola. Llavors vaig marxar.

Per què?

Perquè volia desconnectar. Treballar a les presons durant 6 anys és molt exigent. Vaig aguantar molta pressió. Tenia ganes de descansar i de canviar de xip. El Bisbat de Vic em va acollir i em va destinar, durant dos mesos, a la parròquia de Sant Feliu Sasserra, on vaig aprendre, de manera autodidacta, el català. El 15 de setembre de 2007 vaig entrar a Santpedor.

Va ser un xoc molt gran canviar de realitat?

Era molt diferent tot plegat. El que primer em va cridar l'atenció va ser que aquí la gent té molt de tot i ho valora molt poc, a diferència del que passa a Ruanda, que el poc que es té es valora molt.

El que tenim aquí són "problemes" del primer món.

Totalment. A vegades quan algú d'aquí m'explica que està molt empipat o preocupat perquè té un problema, jo li dic: "saps què és un problema? Quedem un dia i t'ho ensenyo".

Abans de venir a la Seu, vas passar per algun altre lloc?

L'estiu del 2016 em van enviar a Sant Vicenç de Castellet, per cuidar-me dels municipis de Sant Vicenç i també d'El Pont de Vilomara i Rocafort. Jo pensava que allà m'hi estaria molts anys.

Però no en va passar ni un!

No acostuma a passar, el que em va passar a mi! L'estiu següent em van demanar de venir a la Seu.

Sabies el motiu pel qual et proposaven aquest canvi?

Sí. Sabia que havien destituït mossèn Boqueras.

I comparties la decisió presa?

No ho sé. La història personal la comento amb molta cautela perquè de vegades es poden imaginar coses que no són. Jo tinc la informació que tinc, que me la van donar des del Bisbat, i que no he contrastat.

I quina és?

Quan va començar el rebombori de la suspensió del Seminari Poble de Déu, el mateix Boqueras va decidir allunyar-se del conflicte i descansar durant un temps. Va voler agafar una mica de distància.

Com vas reaccionar quan et van proposar d'encarregar-te de la Seu?

Vaig quedar sorprès. Jo, a Sant Vicenç, estava encantadíssim. Començava a fer amistats. A més, sempre havia estat acostumat a les parròquies petites. I clar, Manresa és una gran ciutat i la Seu és un referent a nivell comarcal.

I no només està dedicada al culte religiós, sinó que és un equipament d'interès turístic.

Exacte. Feia respecte. Vaig haver-m'ho de pensar força, abans de dir que sí.

Què va fer decantar la balança?

Com a sacerdot jo estic a la disposició del Bisbat. Si en algun lloc puc servir, hi he d'anar. El meu ofici és el servei. No m'importa tant on serveixo. El que m'importa és servir.

I el sentiment de pertinença a un lloc?

Jo és com si fos nascut a Santpedor. És el meu poble. Em sento de Santpedor. Hi tinc moltes amistats. Fins i tot, ara, encara que ja no faig de mossèn allà, la gent inconscientment em diu que sóc el mossèn Joan de Santpedor. I mira que fa 2 anys que en vaig marxar!

La Seu, més que un temple religiós

Què té de diferent la Seu respecte les altres parròquies on has estat?

La Seu, a parer meu, no és una parròquia en el sentit clàssic de la paraula. No té una població de base. Ara estic intentant esbrinar quanta de la gent que ve a missa aquí a la Seu és del territori que la cobreix. I no m'equivocaria de gaire si dic que no arriba ni al 20%. La resta, el 80%, ve perquè hi té algun vincle històric o per la seva categoria, entre molts altres motius. L'haurem d'intentar entendre com una parròquia que congrega gent que no és del seu voltant.

[blockquote]«No m'equivocaria de gaire si dic que [la gent que ve a missa aquí a la Seu que és del territori que la cobreix] no arriba ni al 20%»[/blockquote]

A què associes aquest percentatge tan baix de feligresos de la zona?

La Seu, aquí al barri antic, ha quedat una mica deixada de banda, perquè un gruix important de la immigració de la ciutat viu en aquesta zona. I no són catòlics. Hem de concebre la Seu com una parròquia que serveix gent que no ve del Centre Històric.

Però abans has dit que a tu el que t'importava era servir, fos on fos i a qui fos, no?

Sí. Però que vingui un públic tan heterogeni sí que afecta, en alguns aspectes.

Per exemple?

Una parròquia clàssica té un consell parroquial, que representa la gent que hi va. Com incorporem aquesta realitat aquí a la Seu? Els que formem el consell hem de veure quin percentatge de feligresos de la Seu representem. Són coses que hem d'anar afinant per prendre consciència que tenim una realitat diferent.

Com a equipament turístic, quins reptes teniu per donar-li visibilitat?

La Seu és una joia, però com que la veiem cada matí, ens hi acostumem i això pot treure-li una mica el seu potencial. Hem de lluitar per adonar-nos que tenim un tresor impressionant: com a patrimoni gòtic, a nivell d'Europa, el situaríem, per les mides que té, entre els més grans. També hem de tenir en compte el patrimoni que té: el Retaule de l'Esperit Sant; el Frontal Florentí.

Quants temples d'Europa disposen d'un frontal del temps del nostre? Tenim coses que són úniques!

[blockquote]«La Seu, com a patrimoni, pertany a l'àmbit de la bellesa. I la bellesa no té religió»[/blockquote]

Com es trasllada aquest potencial de la Seu a la gent que no s'ha interessat mai per la religió?

La Seu, com a patrimoni, pertany a l'àmbit de la bellesa. I la bellesa no té religió. Per tant, algú que no és creient pot estimar-se-la perfectament. Jo tinc molts amics que són ateus i ens entenem a la perfecció. Coincidim amb una cosa que es diu seny i sentit comú. I això no té religió. La bellesa, el patrimoni, l'art i la cultura, estan dins d'aquest sac.

Amb el projecte Manresa 2022 i amb l'estrena de la ciutat com a Capital de la Cultura Catalana 2018 teniu una gran oportunitat per donar-la a conèixer.

Oi tant! És per això que hem programat una sèrie de propostes. El mes de novembre acollirem l'acte *Passat i present de la Capella de Música de la Seu*, que explicarà la història d'aquesta entitat (que és la més antiga de Manresa) i acabarà amb un concert amb peces úniques escrites expressament per aquesta formació. Tot això ho estem treballant amb la musicòloga Glòria Ballús.

Pel que fa a Manresa 2022, estem mantenint reunions amb els jesuïtes de la ciutat perquè la nostra idea és poder atendre, entre tots, els diversos tipus de visitants. Això passa per oferir visites guiades que tinguin un discurs comú amb la Cova, donant informació coherent i amb un sentit.

Les visites guiades, però, també les esteu fent ara.

Sí, és una novetat. Aquest any el Bisbat de Vic ha contractat una professional, la Mete Codinach, perquè s'encarregui de reactivar, turísticament i cultural, el potencial de la Seu. Ella ha estat la que ha impulsat les visites guiades i la que ha arribat a un acord amb l'Oficina de Turisme de l'Ajuntament, perquè en el marc de la proposta cultural *Manresa, Cor de Catalunya*, que s'ofereix cada dissabte al matí, s'hi incorpori una visita d'una hora a la Seu.

[blockquote]«Per al mes de març hem organitzat unes formacions per a guies, que ampliaran el discurs que fins ara s'explicava des de l'Oficina de Turisme»[/blockquote]

Una hora dona per molt.

La Seu dona per molt! De fet, per al mes de març hem organitzat unes formacions per a guies, que ampliaran el discurs que fins ara s'explicava des de l'Oficina de Turisme. Estaran destinades, en primera instància, als treballadors de l'Oficina de Turisme, però les obrirem a altres agents turístics que hi puguin estar interessats.

I amb les escoles, hi treballareu?

Estem elaborant un projecte educatiu amb dues membres de l'associació Amics de la Seu, una de les quals és mestra jubilada i l'altra és professora en actiu d'història de l'art. Farem un projecte educatiu propi i molt treballat. Esperem poder-lo tenir aquest curs.

El discurs del Rei Baltasar

Què me'n pots dir de les reaccions que va ocasionar el discurs que va fer el Rei Baltasar durant la Cavalcada de Manresa?

El discurs va confirmar una cosa que sempre, quan dono classe de metodologia als meus alumnes, els explico: un text, sense context, és un pretext. La primera informació que dona un text

(pot ser un article, un discurs o una actitud) no és el seu contingut, és el seu context.

Però el contingut és tant o més important.

El contingut s'analitza després. Si t'hi fixes, els mitjans que van posar titulars com "El Rey Baltasar adoctrina los niños en la Cavalcata de Manresa" (El Español), van agafar la frase amb intencionalitat per arribar a la conclusió que jo vaig dir el que vaig dir per la situació política que es viu a Catalunya.

[blockquote]«... hi ha nens i nenes que no poden estar amb les famílies per causes injustes com la presó o l'exili. [...] Això no fa falta que m'ho digui ni Òmnium ni l'ANC; això és Evangeli en estat pur»[/blockquote]

Però el rei Baltasar sabia que el que deia seria mediàtic.

El discurs va començar fent una anàlisi social, explicant les desigualtats imperants en el món actual. Llavors, després de posar de manifest que hi ha nens i nenes que no poden estar amb les famílies per causes injustes com la presó o l'exili, acabava dient que viure amb el cor tancat envers el patiment dels altres és una forma de misèria. Això no fa falta que m'ho digui ni Òmnium ni l'ANC; això és Evangeli en estat pur. I com a capellà no puc anar adaptant l'Evangeli que crec que dona sentit a la vida perquè vés a saber si algú dirà segons què. Jo faig el que em dicta la consciència.

I ara mateix què et diu la consciència?

La meua consciència no entén que en aquest país, que tant presumeix de ser democràtic, quan algú diu una cosa que no agrada, hi hagi gent que es posi les mans al cap. A vegades em sento com a Ruanda: vinc d'un país que la democràcia i la llibertat d'expressió estan molt coartades. Quan algú expressa una opinió discrepant sobre un tema, tothom se li tira a sobre. I aquí passa el mateix.

[blockquote]«... hi ha exiliats? Si la resposta és sí, per què sóc culpable si en parlo? Si la resposta és no, per què vostè s'espanta si parlo d'exiliats?»[/blockquote]

Les paraules "exili" i "presó", tenint en compte el que acabes de dir, van ser dites intencionalitat.

Sembla mentida però el discurs que va llegir el Rei Baltasar el vaig escriure fa 2 anys. Tenim no sé quants milers d'exiliats que volten per Europa. Tenim això que es diu Centre d'Internament d'Estrangeria, que no deixa de ser una presó. Em fa gràcia perquè fins i tot hi va haver mitjans que van dir que vaig parlar de presos polítics. La meua pregunta és: hi ha exiliats? Si la resposta és sí, per què sóc culpable si en parlo? Si la resposta és no, per què vostè s'espanta si parlo d'exiliats? Hi ha presos? Sí. Quin pecat és, que en parli?

Si l'any vinent et proposessin tornar a escriure el discurs del Rei Baltasar, el canviaries?

Ni una coma. Diria exactament el mateix. A la vida, ser una mica tossut no està malament.